

Revistă lunară de cultură creștină

VESTITORUL

Editată de Episcopia Română Unită cu Roma, Greco-Catolică, Oradea

Oradea, 27 aprilie

Seria I, Anul XXII, Nr. 10 (306), 2019

Revista *Vestitorul* urează, cu prilejul Sfintei Sărbători a Paștelui, tuturor colaboratorilor, cititorilor și credincioșilor Sărbători Fericite!

CRISTOS A ÎNVIAT!

SCRISOARE PASTORALĂ

LA SĂRBĂTOAREA ÎNVIERII DOMNULUI 2019

”Dis-de-dimineată, în prima zi a săptămânii, au ajuns la mormânt când soarele abia răsărise și ziceau una către alta: “Cine ne va rostogoli piatra de la intrarea în mormânt?” Dar privind, au observat că piatra fusese rostogolită; deși era foarte mare. Intrând în mormânt, au văzut un tânăr așezat la dreapta, îmbrăcat cu o haină lungă, albă, și au fost cuprinse de spaimă. Dar el le-a zis: “Nu vă înspăimântați! Îl căutați pe Isus Nazarineanul, cel răstignit. A înviat, nu este aici!” (Marcu 16, 2-6)

Iată primim încă o dată în această dimineată de Paști mesajul extraordinar: A înviat! Cristos a Înviat!

Dragi credincioși,

Lumina dimineții acelei zile învăluia și pătrundea sufletele femeilor care veneau degrabă la mormânt, să ungă trupul Mântuitorului cu miresme. „Cine ne va rostogoli piatra de la intrarea în mormânt?”, se întrebau ele. Este întrebarea care le frământă cugetul, dar în care dăinuie speranța, ca și cum ar fi știut că încă nu este totul gata, că nu s-a împlinit încă minunea. Această piatră fusese pusă acolo pentru a fi un semn al condamnării definitive, un semn al imposibilității de a scăpa, un simbol al morții și al neputinței omenești.

Dar privind ele, au observat că piatra fusese rostogolită... Pur și simplu, era dată la o parte. Femeile venite la mormânt sunt nespuse de surprinse de acest fapt, dar năzuiesc în inima lor credincioasă că

ceea ce le este dat să trăiască acum este ca și cum Domnul le-ar fi condus pe acest drum al desăvârșirii credinței lor. Este foarte greu să ne imaginăm emoțiile femeilor mironosițe la constatarea plină de uimire că Isus, cel ce fusese răstignit, cel pe care l-au văzut așezat în mormânt, nu este mort, ci este viu. Șocul, stupefacția, uimirea fără margini, bucuria, încercarea de a înțelege, sunt etapele care au marcat pentru totdeauna viața acestor femei, martore ale Învierii.

Dragii mei, cuvintele Evangheliei ne cheamă la o învățătură neprețuită: să nu ne descurajăm niciodată, să nu cădem în frică și disperare, deoarece Domnul se îngrijește întotdeauna să rostogolească piatra încercărilor vieții noastre spre a putea ajunge noi la bucuria cea mai profundă. El este Cel care dă la o parte piatra care ne ține prizonierii slăbiciunii firii noastre prea-omenești, dăruindu-ne, iar și iar, bucuria Învierii.

Învierea lui Cristos ne spune ceva foarte important despre propria noastră viață. Este adevărata speranță a oamenilor acestei lumi, speranța care nu dezamăgește niciodată; ne ajută să reflectăm asupra modului în care fiecare dintre noi îl căutăm pe Isus. Îl căutăm printre cei morți? Îl căutăm în mormântul speranțelor noastre deșarte? Care sunt pietrele care ne obstrucționează să-L descoperim în cel de lângă noi pe Cristos – indiferența....? egoismul?... lăcomia?

Mă gândesc aici la cei împovărați de piatra sărăciei și a precarității, a suferinței celor bolnavi și a celor care le sunt alături, de piatra familiilor destrămate, de piatra copiilor care suferă de foame, de piatra grea a nesiguranței și a stresului, de piatra celor persecutați pentru credință și pentru dreptate.

Isus cel Înviat ne oferă ajutorul să dăm la o parte piatra care ne apasă. Se cuvine să-i cerem să ne ajute de asemenea să nu fim piatră de poticneală asupra fraților și surorilor noastre. Să-i mulțumim Domnului de fiecare dată pentru darurile pe care ni le oferă, pentru regăsirea sănătății și a unității, pentru ajutorul primit, pentru lumina Paștilor care strălucește zilnic în viața noastră. Să-i mulțumim totodată Celui Înviat pentru toate pietrele pe care nu reușim să le înlăturăm, cu tot efortul nostru. Tuturor acestor piedici, la fel ca

VESTITORUL

P.S.S. Virgil Bercea: Președinte

Redacția și administrația:

Pr. Olimpiu Todorean: redactor coordonator

Ioan F. Pop: secretar de redacție

Colaboratori:

Otilia Bălaș, Mihaela Caba, Ioan Dărăbăneanu, Alin Crețu.

Adresa:

410210 - Oradea, str. Ep. Mihai Pavel, 4;
Tel: 0259.436.492; Fax: 0259.430.509;
E-mail: olimpiu35@yahoo.it; Tel: 0722.450.013

Abonamente: Claudiu Boda

Str. Corneliu Coposu nr. 13, Bl. X9, Ap. 8
410445 - Oradea; Tel: 0744.958.932

Difuzare: Claudiu Boda

Str. Corneliu Coposu nr. 13, Bl. X9, Ap. 8
410445 - Oradea; Tel: 0744.958.932

I.S.S.N. 1454 - 8526

femeile de la mormânt, să le răspundem cu credință, cu tenacitate și perseverență, pentru că Vestea cea bună a Învierii lui Isus ne transmite că nu există piatră care să nu poată fi răsturnată. Domnul ne asigură de asta: „Dacă ați avea credință cât un grăunte de muștar, ați zice muntelui acestuia: «Mută-te de aici acolo!», și s-ar muta” (Mt 17, 20)

Așadar vă îndemn și eu să nu vă opriți în fața obstacolelor care apar adesea în calea voastră, să nu vă descurajați. Dimpotrivă, încurajați-i pe cei de lângă voi neîncetat, la fel cum a făcut-o și Domnul cu ucenicii săi. Mergeți înainte, ajutați-vă unii pe alții, pentru că Domnul merge înaintea voastră, „El ne conduce la pășuni verzi, ne duce la ape de odihnă” (Ps 23, 2.) El este „Calea, Adevărul și Viața” (In 14, 6.)

De la aceste femei trebuie să învățăm să nu abandonăm, să ne ridicăm chiar dacă încă este întuneric, chiar dacă drumul pare să nu aibă nici o ieșire. Pietrele, stâncile care blochează căile vieții noastre nu vor fi niciodată date la o parte dacă renunțăm!

În această zi a Învierii, Cristos ne invită să începem să trăim din plin, să trecem de la teamă la bucurie, de la trecut la prezent, de la moarte la viață. Astăzi celebrăm victoria lui Cristos asupra morții. O victorie adevărată cere perseverență. Isus aduce speranță acolo unde este neîncredere, dragoste acolo unde este ură, iertare acolo unde e dorință de răzbunare, viață acolo unde domnește moartea.

Dragii mei,

În această zi a Învierii, gândul meu se îndreaptă spre episcopii noștri martiri.

Sfinți episcopi martiri, vă veți fi întrebat poate și voi, *Cine ne va rostogoli piatra de la ușa mormântului?*, a celulei, a închisorii. Mulți s-au descurajat, mulți v-au descurajat spunându-vă poate că trebuie să fii nebun să pretinzi că poți rostogoli această piatră, însă precum femeile Învierii, și voi ați rămas fideli credinței voastre. Bunămierea jertfei voastre a devenit pentru noi, cei de azi, ziua Învierii. Cu modestia și tăria voastră ați dovedit răbdare, credință și speranță. Știați că lucrarea lui Dumnezeu nu moare niciodată, că nicio piatră, oricât de mare ar fi fost ea, nu putea să vă împiedice. Erați deja părtași Misteru-

lui Pascal. Ce frumoasă coincidență, tăria și eroismul vostru au rostogolit piatra.

„Celui care învinge îi voi da o pietricică albă, iar pe pietricică este scris un nume nou pe care nimeni cunoaște nimeni decât cel care-l primește”, spune cartea Apocalipsei (Apoc.2,17)

Da, dragii mei credincioși, episcopii noștri au primit din partea Domnului drept recompensă pentru fidelitatea lor *pietricica albă*, garanția că jertfa lor pentru Biserică și neam nu va cunoaște moartea. Întreaga lor viață, dar mai ales martiriul lor era deja o participare la viața Celui Înviat din morți. Întunericul existențial, piatra greoaie de la ușa închisorii, a mormântului, este rostogolită și devine *pietricica albă* a speranței și a vieții inscripționată cu numele lor: Vale-

riuri Traian FRENȚIU, Iuliu HOSSU, Alexandru RUSU, Ioan BĂLAN, Ioan SUCIU, Vasile AFTENIE, Tit Liviu CHINEZU. Lumina care l-a înconjurat pe Cristos Cel Înviat i-a luminat și pe ei. *Pietricica albă* pe care ei au primit-o exprimă darul unei intimități profunde cu Cristos.

Dragii mei,

Vizita Sfântului Părinte Papa Francisc în țara noastră este pentru toți creștinii un prilej de bucurie, de mângâiere și de speranță. Grădina Maicii Domnului, a tuturor oame-

nilor de bună-credință, îl așteaptă cu emoție și grațitudine pe urmașul lui Petru.

Vestea ridicării episcopilor martiri la cinstea altarelor, adusă de către Sanctitatea Sa pe Câmpia Libertății din Blaj, ne încredințează că Biserica noastră, prin toți martirii și mărturisitorii ei care au suferit persecuții de-a lungul timpului, participă deja în chip tainic la gloria lui Cristos. Acești episcopi sunt pentru noi exemple de viață evanghelică, modele de jertfă de sine și de credință profundă în Dumnezeu.

Dragii mei,

de ziua Învierii să ne luminăm cu prăznuirea și unul pe altul să ne îmbrățișăm.

În acest spirit vă doresc Sărbători fericite, pline de har și binecuvântări de la Domnul, și vă salut cu salutul pascal: Cristos a Înviat!

† **Virgil BERCEA**
Episcop

Alocuțiunea Papei Francisc la Rugăciunea *Angelus*

Paștele: rugăciunea către Tatăl în încercare

17.04.2019

În aceste săptămâni reflectăm asupra rugăciunii „Tatăl nostru”. Acum, în ajunul Triduum-ului pascal, să ne oprim asupra câtorva cuvinte cu care Isus, în timpul Pătimirii, l-a rugat pe Tatăl.

Prima invocație are loc după Ultima Cină, când Domnul, „ridicându-și ochii spre cer, a zis: «Tată, a venit ceasul: glorifică-l pe Fiul tău - și apoi - glorifică-mă la tine însuși cu gloria pe care am avut-o la tine mai înainte de a fi fost lumea»” (In 17,1.5). Isus cere gloria, o cerere care pare paradoxală în timp ce Pătimirea este la ușă. Despre care glorie este vorba? Gloria în Biblie indică revelarea lui Dumnezeu, este semnul distinctiv al prezenței sale mântuitoare printre oameni. Acum, Isus este Cel care manifestă în mod definitiv prezența și mântuirea lui Dumnezeu. Și face asta în Paște: înălțat pe cruce, este glorificat (cf. In 12,23-33). Acolo Dumnezeu revelează în sfârșit gloria sa: dă la o parte ultimul vâl și ne uimește ca niciodată înainte. De fapt descoperim că gloria lui Dumnezeu este în întregime iubire: iubire pură, nebună și inimaginabilă, dincolo de orice limită și măsură.

Frați și surori, să ne însușim rugăciunea lui Isus: să cerem Tatălui să dea la o parte vălurile de pe ochii noștri pentru ca în aceste zile, privind la Răstignit, să putem primi că Dumnezeu este iubire. De câte ori îl imaginăm stăpân și nu Tată, de câte ori îl credem mai degrabă judecător sever decât Mântuitor milostiv! Însă Dumnezeu la Paște elimină distanțele, arătându-se în umilința unei iubiri care cere iubirea noastră. Așadar, noi îi dăm glorie atunci când trăim tot ceea ce facem cu iubire, când facem fiecare lucru din inimă, ca pentru El (cf. Col 3,17). Adevărata glorie este gloria iubirii, pentru că este singura care dă viață lumii. Desigur, această glorie este contrariul gloriei lumești, care vine atunci când suntem admirați, lăudați, aclamați: când eu stau în centrul atenției. În schimb, gloria lui Dumnezeu este paradoxală: fără aplauze, fără audience. În centru nu este eu-l, ci celălalt: de fapt la Paște vedem că Tatăl îl glorifică pe Fiul în timp ce Fiul îl glorifică pe Tatăl. Nimeni nu se glorifică pe sine însuși. Putem să ne întrebăm astăzi, noi: „Care este gloria pentru care trăiesc? A mea sau cea a lui Dumnezeu? Doresc numai să primesc de la alții sau și să dăruiesc altora?”

După Ultima Cină, Isus intră în grădina Ghetsemani; și aici îl roagă pe Tatăl. În timp ce discipolii nu reușesc să stea treji și Iuda vine cu soldații, Isus începe să simtă „frică și neliniște”. Simte toate neliniștea pentru ceea ce îl așteaptă: trădare, dispreț, suferință, eșec. Este „trist” și acolo, în abis, în acea dezolare, îi adresează Tatălui cuvântul cel mai duios și dulce: „Abba”, adică tătucule (cf. Mc 14,33-36). În încercare Isus ne

învață să-l îmbrățișăm pe Tatăl, pentru că în rugăciunea către El este forța de a merge înainte în durere. În trudă rugăciunea este alinare, încredințare, întărire. În abandonarea tuturor, în dezolarea interioară Isus nu este singur, stă cu Tatăl. În schimb noi, în Ghetsemanile noastre alegem adesea să rămânem singuri în loc să spunem „Tată” și să ne încredințăm Lui, ca Isus, să ne încredințăm voinței sale, care este adevărul nostru bine. Dar atunci când în încercare rămânem închiși în noi înșine ne săpăm un tunel înăuntru, un parcurs introvertit dureros care are o singură direcție: tot mai în adânc în noi înșine. Problema cea mai mare nu este durerea, ci modul în care se înfruntă ea. Singurătatea nu oferă căi de ieșire; rugăciunea da, pentru că este relație, este încredințare. Isus încredințează totul și se încredințează total Tatălui, ducându-i ceea ce simte, sprijinindu-se de El în luptă. Când intrăm în Ghetsemanile noastre - fiecare dintre noi are propriile Ghetsemanii sau le-a avut sau le va avea - să ne amintim asta: când intrăm, când vom intra în Ghetsemani a noastră, să ne amintim să ne rugăm așa: „Tată”.

În sfârșit, Isus adresează Tatălui o a treia rugăciune pentru noi: „Tată, iartă-i, căci nu știu ce fac” (Lc 23,34). Isus se roagă pentru cel care a fost rău cu El, pentru călăii săi. Evanghelia specifică faptul că această rugăciune are loc în momentul răstignirii. Probabil că era momentul celei mai acute dureri, când lui Isus îi erau înfipte cuiele la mâini și la picioare. Aici, în culmea durerii, ajunge la culme iubirea: vine iertarea, adică darul la puterea nedefinită, care frânge cercul răului. Rugându-ne în aceste zile „Tatăl nostru”, putem cere unul din aceste haruri: să trăim zilele noastre pentru gloria lui Dumnezeu, adică să trăim cu iubire; să știm să ne încredințăm Tatălui în încercări și să spunem Tatălui „tătucule” și să găsim în întâlnirea cu Tatăl iertarea și curajul de a ierta. Ambele lucruri merg împreună. Tatăl ne iartă, dar ne dă curajul de a putea ierta.

Franciscus

Traducere de pr. Mihai Pătrașcu

www.ercis.ro

MESAJUL PSS VIRGIL BERCEA ÎN URMA INCENDIULUI CATEDRALEI NOTRE-DAME DIN PARIS

Palatul Episcopal Greco-Catolic, Oradea

Catedrala „Notre Dame” - Paris

**Excelența Voastră Monsenior Michel Aupetit,
Arhiepiscop de Paris,**

Ne-a mișcat și întristat profund incendiul teribil care a afectat Catedrala Notre-Dame din Paris pe 15 aprilie a.c.. Este o dramă pentru întreaga Biserică, pentru întregul Paris și în același timp pentru întreaga omenire.

Pe 25 august anul trecut și noi am fost încercați de un incendiu dramatic, care a distrus o mare parte a Palatului Episcopal Greco-Catolic din Oradea. Sunt și eu în asentimentul Excelenței Voastre! La acel moment am zis ca și Dreptul Iov „Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului binecuvântat!”.

Prin prezenta, vă asigurăm, Excelența Voastră, și pe poporul francez, de rugăciunea și întreaga noastră afecțiune. Vă suntem aproape, vă încurajăm și suntem siguri că, din propria cenușă, Catedrala Notre-Dame din Paris va renaște și își va recăpăta splendoarea.

Vă susținem cu forțele noastre modeste și vă suntem aproape. Poporul francez trebuie să fie convins că, dincolo de încercare, este viață!

O îmbrățișare în Cristos cel Înviat,

† Virgil Bercea
Episcop de Oradea

Oradea, 16 aprilie 2019

Arhiepiscopul Valeriu Traian Frențiu

25 aprilie 1875 - 11 iulie 1952

Înalt Preasfințitul dr. Valeriu Traian Frențiu - Episcop de Lugoj (1912-1922), Episcop de Oradea Mare (1922-1952) și Administrator apostolic la Blaj (1941-1947) – a fost unul dintre ierarhii cei mai de seamă ai Bisericii Române Unite într-o perioadă de timp marcată de cele două războaie mondiale și de două „lumi”: Monarhia Austro-Ungară și Regatul României. S-a distins ca preot printr-o pietate și evlavie exemplară, iar mai apoi ca episcop, prin administrarea foarte bună a teritoriului Eparhiei de Oradea Mare.

Originile și copilăria

Valeriu Traian Frențiu s-a născut la data de 25 aprilie 1875 în localitatea Reșita (județul Caraș-Severin) din părinții Ioachim Frențiu, preot, și Paraschiva-Rozalia născută Demeter. La 23 mai 1875 primește sacramentul Sfântului Botez, primind numele de Valeriu Traian Adolf, slujba fiind făcută de protopopul de Bocșa, Mihai Gianu, nașii fiind Adelhaida și Adolf Diaconovici. Tatăl său, Ioachim Frențiu, era preot în localitatea Reșita Montană, iar mama, Rozalia, era casnică. Dumnezeu a binecuvântat familia Frențiu cu încă două fete (Maria și Lucreția) și un băiat (Cornel).

Primii ani de viață sunt caracterizați de mediul familial din care provine și cum tatăl său era preot, întreaga educație a stat sub semnul chemării pe care Dumnezeu i-a rânduit-o. Tatăl său, Ioachim, își îndeplinea oficiul preoțesc într-o parohie unde majoritatea credincioșilor proveneau din muncitorii în industria de minerit și din cea metalurgică. În mijlocul acelor credincioși, dar și printre preoții din eparhie, Ioachim Frențiu a dovedit un bun renume prin pietatea distinsă pe care o avea. La 5 ani rămâne orfan de mamă, sarcinile Rozaliei fiind preluate de sora cea mare, Lucreția, care a stat aproape de Valeriu Traian în tot timpul vieții.

Studiile

Studiile primare le face în Reșita. Apoi a continuat cu Gimnaziul din Reșita de unde s-a transferat la Gimnaziul Superior din Blaj, pe care îl termină în anul 1892. În anul 1890 îl găsim alumn al clasei a IV-a gimnazială a Seminarului din Blaj.

Modelul patern i-a dat tânărului Valeriu Traian impulsul de a urma vocația sacerdotală. Însă plecarea la studii de teologie la Budapesta s-a datorat calităților sale intelectuale și spirituale, potențialul său fiind valorificat în acest loc.

În 1895 audiază cursurile de teologie pastorală și drept canonic din cadrul Universității de la Budapesta, fiind alumn al Seminarului Central din Pesta. Aici este al doilea loc de formare intelectuală a tânărului Valeriu Traian, unde prin cursurile de filosofie și teologie

ia contact cu ideile și curente teologice catolice. Se pare că moștenirea pietistă a tatălui său s-a completat în acest loc cu noutățile venite din Biserica romano-catolică, de aprofundare a devoțiunii față de Taina Sfintei Euharistii, întreaga sa viață fiind marcată de cultul Sfintei Împărtășanii. Pe de altă parte, aici Valeriu Traian Frențiu se formează și ca un bun român –

în ciuda politicii de deznaționalizare dusă de guvernul de la Budapesta – frecventând alături de ceilalți studenți societatea de lectură „Salba” a studenților teologi români.

Își încheie studiile de teologie de la Universitatea din Pesta în 1898.

După hirotonire, întâmplată la 20 septembrie 1898, își continuă studiile de teologie la Viena, la celebrul Institut de Teologie „Augustinianum” din cadrul Universității vieneze, unde în 29 aprilie 1902 își apără cu succes teza de doctorat.

În timpul cât a stat la Viena, la rugămintea profesorului Augustin Bunea de la Blaj a copiat multe manuscrise din arhivele Curții de la Viena, ajutându-l pe eruditul profesor blăjean la cartea „Petru Pavel Aron și Dionisie Novacovici”. De asemenea, Valeriu Frențiu și-ar mai fi dorit să stea la Viena pentru a studia arhitectura.

Atât la Budapesta, cât și la Viena, Valeriu Traian s-a distins printr-o evlavie deosebit de puternică și o conduită clericală ireproșabilă.

Episcop la Oradea

Prin decretul Papei Benedict al XV-lea (1914-1922), din 17 ianuarie 1922, Valeriu Traian Frențiu a fost numit Episcop pentru Eparhia de Oradea Mare, pe scaunul episcopal rămas vacant după moartea tragică a Episcopului Demetriu Radu. Ceremonia de instalare a fost făcută în Catedrala Sf. Nicolae din Oradea în data de 4 mai 1922, urmată apoi de un Sinod Diecezan la care au participat preoții din eparhie. Programul său de pastorație în eparhia de Oradea se rezuma la celebra propoziție a Papei Pius al X-lea: „instaurare omnia in Cristo”.

La jubileul de 150 de ani de la înființarea eparhiei de Oradea, în anul 1927, Valeriu Traian Frențiu a primit din partea Sfântului Părinte Papa Pius al XI-lea facultatea de a purta Paliul Sacru. În anul 1938, la 25 de ani de la ridicarea la treapta arhierescă, Sfântul Părinte Papa Pius al XI-lea i-a trimis o scrisoare de felicitare, recunoscându-i meritele și realizările, cu această ocazie episcopul primind facultatea de a împărți binecuvântarea apostolică și indulgența plenară tuturor credincioșilor din eparhie.

În vara anului 1940, pentru a-l ajuta în administrarea eparhiei, Sfântul Părinte i-a trimis un episcop

(urmare din pag. 6)

auxiliar în persoana preotului profesor dr. Ioan Suciuc, episcop titular de Moglena, acesta numindu-l vicar general la 23 iulie 1940.

Prin Dictatul de la Viena din 1 septembrie 1940, când partea Transilvaniei de Nord a fost cedată Ungariei, teritoriul eparhiei de Oradea a fost rupt în două. Până în 15 august 1941, Episcopul Frențiu a rămas la Oradea continuând să-și exercite atribuțiunile ierarhice. Însă atât autoritățile politice, cât și cele bisericești maghiare l-au disprețuit, refuzând chiar să-l invite la conferința episcopală din capitala Ungariei. La 15 august 1941 părăsește sediul episcopal de la Oradea și se mută la reședința din Beiuș, administrând partea din eparhie rămasă în România. Din 6 septembrie 1941 a cumulat administrarea părții românești a eparhiei sale cu administrarea Arhidiecezei în calitate de Administrator Apostolic al întregii provincii bisericești.

Se reîntoarce la Oradea în luna februarie 1947, odată cu terminarea mandatului de Administrator Apostolic la Blaj, funcție preluată din 4 februarie 1947 de către Episcopul Ioan Suciuc.

În 4 mai 1947, la sărbătoarea omagială dedicată celor 25 de ani de episcopat la Oradea, Episcopul Frențiu a primit din partea Sfântului Părinte binecuvântarea apostolică pentru el și întreaga eparhie, precum și facultatea indulgenței plenare. Sărbătoarea a fost o

adevărată manifestare a credinței catolice și de afecțiune către episcop din partea credincioșilor, clerului și a autorităților locale.

La sugestia Sfântului Scaun, dar și datorită sănătății sale precare, Episcopul Frențiu acceptă numirea unui nou episcop auxiliar. Și-a desemnat astfel posibili candidați la episcopat, printre ei figurând într-o primă etapă Aloisiu Ludovic Tăutu, Coriolan Tămăian, Ioan Georgescu și Gavril Stan, iar mai apoi canonicul Victor Macavei, profesorul Tit Liviu Chinezu și profesorul Iuliu Hirțea. Între aceștia, după mai multe verificări din partea reprezentanților Sf. Scaun, cel mai bun candidat s-a dovedit a fi profesorul Iuliu Hirțea.

La 18 septembrie 1948, la sărbătorirea celor 50 de ani de preoție (20 septembrie 1898-20 septembrie 1948), Sfântul Scaun i-a acordat titlul de „Arhiepiscop ad Personam” și Autograful Sfântului Părinte Papa.

Administrație bisericească

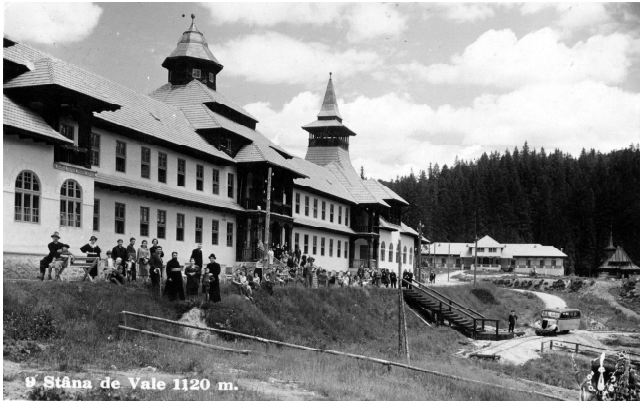
Primele vizite pastorale în eparhia orădeană le face imediat după instalare, cercetând parohiile și mângâind credincioșii care au avut de suferit de pe urma războiului. Face astfel o „radiografie” a parohiilor din cele trei județe (Bihor, Satu Mare și Arad) pe care se întindea eparhia de Oradea. Cu această ocazie, însăși gospodăria și casa preotului inspectat treceau printr-un examen sever. Aceste vizite pastorale i-au arătat ierarhului punctele „forte” și cele slabe ale parohiilor, vizitele continuând de-a lungul întregii sale păstoriri, muștrând pentru a îndrepta, mângâind și ajutând acolo unde vedea lipsuri, toate acestea fiind făcute pentru a ridica și apoi a păstra nivelul spiritual din eparhie.

În anul 1922, prin Reforma Agrară dată de guvernul de la București, domeniul episcopal de la Beiuș a fost expropriat în parte, însă după acțiunile judecătorești, Episcopul Frențiu reușește să refacă o parte din domeniu, Episcopia devenind proprietară pe 125 ha teren arabil, 6000 ha de pădure și câteva grădini. Cu ajutorul veniturilor de pe acest domeniu și printr-o administrare disciplinată, a reușit să realizeze multe din operele sale spirituale, educative și școlare.

La patru ani de la venirea la cârma eparhiei, în 1926, Valeriu Traian Frențiu a convocat Sinodul diecezan, reglementând anumite aspecte privind administrarea parohiilor, drepturile clerului și lucrările de cancelarie. Necesitățile și interesele bisericești cereau, pe de o parte, modificarea statutelor diecezane, a administrării bisericești și a fundațiilor diecezane, ameliorarea pensiilor preoților deficienți, a văduvelor și a orfanilor de preoți. Pe de altă parte, era necesară o pastorație mai intensivă și mai practică pentru ridicarea nivelului religios, moral și cultural al credincioșilor. Sinodul s-a desfășurat între 3-5 mai 1926 la Oradea, legiferând 19 decrete și 7 statute pentru eparhia orădeană.

(continuare în pag. 8)

(urmare din pag. 7)

Stâna de Vale, 1938

În anul 1938 a convocat un alt Sinod diecezan, normele juridicele ale acestuia, împreună cu cele din 1926, fiind la baza eparhiei de Oradea.

În Oradea se îngrijește pe rând de fiecare din clădirile impunătoare ale episcopiei. În catedrala Sf. Nicolae a mărit considerabil corul. În 1924 a dat în folosință noua clădire a Academiei Teologice. În 1928 a ridicat al doilea etaj la clădirea vechiului Seminar, fațada dinspre stradă devine impozantă prin decorurile în stil românesc. În 1934 inaugurează clădirea renovată a Școlii Normale de învățători din Oradea, a cărei fațadă o împodobeste cu același stil neoromânesc. În 21 iunie 1937 a consacrat „biserica militară” din str. V. Alexandri, edificiu primit de la Episcopia Romano-Catolică de Oradea și renovată în stil neoromânesc.

Pe întreg teritoriul eparhiei a dus o campanie de refacere și zidire a bisericilor parohiale, până în anul 1938 fiind consacrate 64 de biserici, din care 14 lăcașuri fiind ridicate din contribuțiile materiale făcute de el. Pentru dotarea materială a clerului, în perioada episcopatului său s-au clădit 27 de case parohiale, dintre care cele din Marghita, Groși, Săcuieni, Șimleu, Păulești și încă șase, au fost făcute prin contribuțiile financiare date de el.

Refacerea și amenajarea stațiunii climaterice Stâna de Vale i-a adus pe drept cuvânt numele de „Ctitor modern”. În ciuda faptului că Reforma Agrară din 1922 lua Episcopiei de Oradea cea mai mare din

Trezina

domeniul Beiușului, Valeriu Traian Frențiu a reușit să convingă autoritățile să nu dezmembreze proprietățile legitime ale Bisericii, necesare pentru întreținerea instituțiilor sale diecezane. Astfel, pentru a valorifica ceea ce a rămas din domeniul Beiușului și-a îndreptat atenția spre mica localitate izolată Stâna de Vale. În anul 1934 se dau în folosință 70 de camere în două hoteluri aranjate cu tot confortul, încălzire centrală, parchet, covoare persane, lumină electrică, apă rece și caldă în toate camerele, camere cu baie, salon mare pentru distracție, restaurant încăpător. Pentru o comunicație mai ușoară, în anul 1935 Episcopul Frențiu a inaugurat o cale ferată din halta Valea Iadului până în Stâna de Vale, investițiile făcute aici având drept scop valorificarea potențialului turistic al zonei, lucru ce asigura în viitor și bunăstarea materială și spirituală a locuitorilor din această zonă de munte. Tot aici la Stâna de Vale a înființat și a pus la dispoziția Universității din Cluj o grădină botanică subalpină condusă de preotul profesor Alexandru Borza. În anul 1938 a ridicat o biserică din

PSS Frențiu inaugurare cale ferată, 29 iunie 1935

cărămidă care a luat locul celei de lemn.

La Beiuș, pe lângă instituțiile școlare noi, a cumpărat o casă pentru personalul episcopiei, iar pe un alt teren a ridicat o clădire pentru mănăstirea Ordinului Asumționist. A reparat biserica parohială Sf. Dumitru și a zidit o locuință pentru directorul domeniului. Tot aproape de Beiuș, în regiunea Finiș construiește o cale ferată de 30 km cu locomotive și vagoane, depozit cu clădiri și ateliere, alte clădiri în pădure pentru exploatarea lemnului, o pescărie cu 30 de lacuri, o biserică pentru locuitorii din munți, o casă de odihnă - sanatoriu pentru preoții suferinzi. În inima Munților Apuseni, la Remeți (jud. Bihor), construiește o fabrică de cherestea, 50 de km de cale ferată, o școală de ucenici pentru muncitorii din fabrică, o biserică și o școală primară pentru moșii din zonă. Și micul domeniu de Holod (jud. Bihor) intră într-un proces de modernizare, construindu-se o moară sistematică, o crămă și introducându-se lumina electrică. În regiunea Salonta, la Tulca-Cetea, a înființat o fermă nouă cu magazii, clădiri și fântână arteziană.

(continuare în pag. 9)

(urmare din pag. 8)

Pentru a asigura în viitor salariul preoților și al profesorilor diecezan, în anul 1940 Episcopul Frențiu a înființat un fond de susținere diecezan numit „Providența”.

În perioada Dictatului de la Viena, partea diecezei rămasă pe teritoriul românesc a fost administrată mai departe de Episcopul Frențiu care, deși numit Administrator Apostolic la Blaj, rămâne episcop titular de Oradea. După instalarea la Blaj, episcopul s-a deplasat lunar la Beiuș pentru a controla progresul instituțiilor din eparhia sa. Astfel, prin veniturile de pe domeniul de la Beiuș a căutat să susțină cele două licee și cele două internate, preocupându-se în același timp de soarta celor 30 de parohii mai vechi și a încă șase mai noi din teritoriul românesc al Episcopiei.

S-a reîntors la sediul episcopal din Oradea în luna februarie a anului 1947. După întoarcerea sa la Oradea, a întreprins o serie de vizitații canonice în câteva parohii și a sfințit două biserici.

Educație și școală

Preocuparea sa față de educație și școală rămâne constantă și după venirea la conducerea Eparhiei de Oradea. În toamna anului 1922 deschide Seminarul teologic și în anul 1924, odată cu finalizarea clădirii începute de Episcopul Demetriu Radu, îl mută în noua clădire, teologia greco-catolică din Oradea primind rangul de Academie Teologică. Procesul de învățământ al seminaristilor se îmbunătățește prin cursuri metodice, lucrări practice, deprinderi catehetice, oratorice și tipiconale sistematice, aceștia având și o bibliotecă complexă. Pe lângă profesorii existenți (dr. Grigore Pop - canonic, dr. Nicolae Flueraș, dr. Vasile Chirvari), episcopul aduce cadre noi și bine pregătite, formate în facultățile catolice din Budapesta, Viena și Roma (dr. Coriolan Tămăian, dr. Gavril Stan, Francisc Hubic, dr. Aloisiu Ludovic Tăutu, dr. Ioan Georgescu, dr. Ioan Bal, dr. Gheorghe Barna). Pentru formarea seminaristilor, din anul 1931 episcopul a implementat

PSS Frențiu cu seminarisți, 1934

„vilegiatura de vară” prin care, în lunile iulie și august, studenții teologi erau ținuți la Beiuș unde organizau diferite activități de formare spirituală, intelectuală și umană (excursii, băi de soare și apă, jocuri, coruri și predici în biserica parohială, exerciții spirituale). Pentru a-i cunoaște, dar și pentru a-l simți ca un adevărat părinte, episcopul a fost întotdeauna aproape de seminarisți, vizitându-i la examene, cursuri, vilegiatură, iar la sărbătorile mari, aceștia îl vizitau la Palatul episcopal. Astfel, studiile temeinice, viața spirituală intensă și tendința spre celibat sunt caracteristicile educației tinerilor seminarisți din Eparhia de Oradea, în perioada Episcopului Frențiu. Pentru susținerea seminaristilor și a normalistilor din internat, în anul 1933 episcopul a întemeiat „Fondațiunea Episcopului Valeriu Traian Frențiu, pentru Seminarul și Internatul diecezan din Oradea”, dotând Seminarul cu o fermă în intravilan, o grădină și un teren arabil.

Preparandia din Oradea, școala care pregătea învățătorii români de la sate, era în anul venirii lui Valeriu Traian Frențiu la Oradea, într-o situație destul de delicată. Sediul - fixat pe vremea lui Demetriu Radu în anul 1908 - era ocupat de o altă școală românească de stat (Liceul „Emanuil Gojdu”) și din vechiul corp profesoral mai erau doar patru profesori și foarte puțin elevi. Mai mult, școala se dorea a fi etatizată de către autoritățile române. Episcopul era conștient că școala trebuia să treacă printr-o serie de transformări pentru a fi încadrată între școlile normale din Vechiul Regat. Erau necesare trei lucruri pentru ca școala să-și continue activitatea: 1. păstrarea școlii în serviciul Națiunii și al Bisericii; 2. câștigarea unei situații de drept pentru instituția românească; 3. extinderea claselor de la sistemul preparandial cu patru clase, la 6, 7 și apoi cu 8 clase ale sistemului școlilor normale din România. În anul 1928, se ridică încă un etaj la clădirea veche a Seminarului, loc unde vor fi cazați elevii interniști ai școlii normale. Pentru acoperirea nevoilor de hrană ale acestui internat, la 11 februarie 1933 s-a pus la dis-

PSS Frențiu la Pio Romeno cu seminarisți, 1936

(continuare în pag. 10)

(urmare din pag. 9)

poziția Internatului școlii normale un teren agricol de 104 jug., cu tot ceea ce era necesar unei ferme moderne pentru susținerea tinerilor români. Prin contractul din 24 septembrie 1932 încheiat între Episcopia Unită de Oradea și Statul Român, ratificat în jurnalul Consiliului de Miniștri din 10 martie 1933, școlii i-au fost recunoscute meritele trecutului pe teren cultural românesc și a fost trecută cu drepturi depline în rândul școlilor secundare confesionale. În sprijinul elevilor normaliști din internatul orădean, în anul 1926 episcopul Frențiu i-a adus pe călugării „Frații Școlilor Creștine” care se vor ocupa de educarea acestora, spiritul lor de abnegație și priceperea lor suplinind golul creșterii în familie.

Școlile de la Beiuș au intrat în atenția episcopului Frențiu în ciuda greutăților ivite de pe urma Reformei Agrare din 1922. În anul școlar 1923/1924 a încredințat conducerea internatului de fete, surorilor din ordinul Notre Dame care se ocupau cu educația și instrucția fetelor. În anul școlar 1924/1925, internatul Liceului de băieți a fost încredințat călugărilor ordinului Asumționist, în aceeași vreme trecând și gospodărirea internatului în mâinile surorilor Oblate Asumționiste. Printr-un schimb cu una din casele „Fondului subsidiar pavelian”, a înzestrat liceul de fete cu o clădire, curte și intravilan. În 1926, tot pentru Liceul de fete a ridicat în curtea acestuia o nouă sală de gimnastică. În anul 1927, după îndelungi tratative, a reușit ca toți profesorii de la școlile greco-catolice din Beiuș să fie trecuți și încadrați în bugetul statului. În anul 1929, conducerea internatului de fete a fost încredințată surorilor Oblate Asumționiste.

La Carei, și-a dat acordul pentru înființarea unei școli normale diecezane pentru fete.

În privința Colegiului Pontifical român „Pio Romeno” din Roma, episcopul Frențiu a sprijinit constant acest loc de formare spirituală pentru studenții teologi români. A binecuvântat biserica Colegiului și a acordat treptele minore la seminariști. A adus veșminte preoțești și i-a ajutat pe toți alumnii din eparhie care studiau în Roma. Atunci când Statul Român a refuzat să mai acorde subvențiile pentru seminariștii români, Valeriu Traian Frențiu a susținut cauza acestui Seminar, cerând Ordinariatelor ca fiecare parohie să trimită suma de 2000 de lei pentru a se strânge suma de 1.500.000 lei.

Activitate națională

Fiind ales senator de drept, Valeriu Traian Frențiu a participat la ședințele Senatului României, susținând inițiativele legislative pentru toți românii. În discuțiile legate de Regimul General al Cultelor din 1928, a susținut cauza Bisericii Greco-Catolice, cerând Bisericii Ortodoxe să se poziționeze pe linia păcii și a înțelegerii frățești.

În anul 1935, i s-a acordat din partea guvernului distincția de mare ofițer al ordinului Coroana României

și răsplata muncii pentru biserici cl. I.

În sprijinul culturii românești, a acordat o atenție deosebită sprijinirii și dezvoltării cercetării științifice, în special a științelor teologice, finanțând și încurajând editarea de cărți și reviste. În anul 1923, pentru înființarea unui teatru românesc la Oradea, a donat un milion de lei. În 1925, Valeriu Traian Frențiu a convocat la Stâna de Vale (jud. Bihor) o conferință a profesorilor de teologie. În acest sens, conștient de nevoile clerului și cu simțul de jertfă ce-l caracteriza, episcopul a pus problema editării unor manuale de teologie noi și la înălțime. Astfel a sprijinit editarea unor manuale și tratate de teologie, drept canonic și istorie bisericească.

În activitatea sa națională intra și sprijinirea materială a tuturor românilor indiferent de confesiune, prin aceste gesturi caritabile episcopul contribuia la pregătirea viitoarelor elite intelectuale ale țării. Astfel, la 11 iunie 1922, la Beiuș a donat familiilor sărace suma de 2500 lei. În anul 1924/1925 a acordat cinci burse a 12000 lei fiecare pentru studenții universităților din țară care s-au calificat în științele matematice, limba franceză și științele pedagogice.

(continuare în pag. 11)

PSS Frențiu în Stâna de Vale cu Marian Demetriu

(urmare din pag. 10)

De activitatea sa națională se leagă și arhitectura clădirilor construite de el, un exemplu fiind decorațiunile făcute în stil neoromânesc la Seminar, Școala Normală, Biserica Militarilor și Capela mortuară din cimitirul municipal.

În cuvântarea sa din 28 mai 1933, la marea manifestare antirevizionistă din centrul orașului Oradea, a protestat împotriva înarmării popoarelor și a politicii revizioniste dusă de Ungaria. A amintit faptul că Biserica Greco-Catolică a fost, prin instituțiile sale culturale și de învățământ, un „străjer” al românismului în aceste locuri, cerând apoi în spirit creștinesc, ca toate popoarele „să se reîntoarcă la Hristos” pentru că doar așa se poate instaura pacea și înțelegerea între toți oamenii. În circulara din 25 noiembrie 1935, pentru sprijinirea acțiunilor Statului Român împotriva revizionismului maghiar, episcopul Frențiu cerea preoților să doneze o treime din salariu pentru construirea fortificațiilor militare pe granița de vest.

Viața spirituală, vizitele pastorale

Și la Oradea, Valeriu Traian Frențiu a fost un sprijinitor al liturghiei zilnice pentru popor, indiferent de oră, preoții fiind trimiși să suplinaască și în alte parohii. Deschiderea capelei în reședința episcopală are loc ca urmare a distincției primite în 1920, de „Conte Roman, Prelat de casă al Sfinției Sale Papa și asistent la tronul Pontifical”, prin această demnitate Sfântul Părinte acordându-i facultatea de a celebra zilnic Sfânta Liturghie în capela sa privată, facultate care a dat-o mai departe preoților din eparhia sa.

În anul 1925, pentru o mai ușoară difuzare a dispozițiilor cancelariale, dar și pentru a pune în mâna clerului și a credincioșilor o revistă de cultură religioasă, a înființat revista „Vestitorul”, care a apărut până în toamna anului 1940, de două ori pe lună. Prin intermediul revistei, pastoralele, circularele și diferite dispoziții ale Episcopului au ajuns mai rapid la preoți și credincioși. Pastorale sale, date la toate sărbătorile mari, au condensat în ele întreg tezaurul credinței din cuprinsul cărora se desprinde propovăduirea adevărului veșnic: iubirea de Dumnezeu și de aproapele, mângâierea și întărirea credincioșilor, atașamentul față de Tron, dragostea față de patrie și popor și fidelitatea față de Sfântul Scaun și succesorul Sfântului Petru, Sf. Părinte Papa.

Grijuliu față de mântuirea sufletelor credincioșilor săi, Valeriu Traian Frențiu a încurajat înființarea reuniunilor de pietate. Face acest lucru pentru a-i apropia pe credincioși de împărtășania deasă și pentru a dezvolta cultul Sfintei Împărtășanii, reuniunile de pietate fiind astfel pepinierele de

cultivare a evlaviei sufletești. Așa au apărut în aproape toate parohiile eparhiei asociațiile de laici, Reuniunea Mariană, Asociații ale Sf. Rozar, ale Sf. Pavel, ale Preafintei Inimi a lui Isus. Pentru preoți a fost înființată Asociația „Preoților Adoratori”. În 1926, Sinodul Diecezan fixa și redacta definitiv statutele pentru Reuniunea Mariană, Societatea Sf. Pavel, Reuniunea de Misiuni și Asociația Preoților Adoratori. În 1934 existau în eparhie Congregații Mariane 1 cu 115 membri; Reuniuni Mariane 125 cu 8232 de membri; Asociații ale Preafintei Inimi 40 cu 2680 de membri; Reuniuni ale Sf. Rozar 31 cu 1485 de membri; Reuniuni ale Sf. Anton 5 cu 247 de membri; Reuniunea Sf. Pavel 1 cu 150 de membri; Congregații de Terțiarți Franciscani 3 cu 99 de membri; Apostolatul Bolnavilor cu 150 de membri. În total 266 de organizații evlavioase cu 16761 de membri.

Pentru susținerea vieții spirituale a preoților, în anul 1924, Valeriu Traian Frențiu a introdus exercițiile spirituale în Eparhia de Oradea. Acestea s-au ținut constant în fiecare an până în luna iulie a anului 1948.

În anul 1923, o altă noutate care a înfrumusețat și îmbogățit cultul divin a fost introducerea muzicii bisericești acompaniate de orchestră. Astfel, episcopul Frențiu l-a sprijinit pe compozitorul Francisc Hubic – directorul corului „Unirea” - care a intrat pentru prima oară în catedrala Sf. Nicolae muzica bisericească acompaniată de orchestră. Acest cor era considerat la vremea respectivă, singurul cor de rit oriental cu orchestră din România.

A dat un nou impuls vieții spirituale prin introducerea în eparhia orădeană a ordinelor călugărești romano-catolice. Astfel, în 1924 i-a adus pe Părinții Augustinieni Asumpționiști, încredințându-le conducerea internatului Pavelian de băieți din Beiuș, apoi în

(continuare în pag. 12)

PSS Frențiu și Caro al II-lea , procesiune în Oradea

(urmare din pag. 11)

PSS Frențiu la Sfințire la Bocșa, 8 sept 1937

1925 pe Surorile Oblate Asumpționiste pentru internatul Pavelian de fete din Beiuș. Tot în anul 1925 intrau în pastorație Frații Școlari ai Sf. Ioan de la Salle (Frații Școlilor Creștine) în cadrul Seminarului minor din Oradea. Momentul sosirii franciscanilor este consemnat ca fiind anul 1928: „Părinții franciscani Români iau spre păstorire mai multe comune în frunte cu Drăgești...” În anul 1930 călugărițele Notre Dame de Sion deschid în Oradea un institut model pentru educarea fetelor.

A fixat trei locuri de pelerinaj în eparhie: Drăgești (jud. Bihor), Zalău (jud. Sălaj) și Sanislău (jud. Satu Mare), conștient fiind de importanța locurilor de pelerinaj în viața spirituală a credincioșilor. Astfel a celebrat an de an Sfânta Liturghie pentru pelerinii Drăgeștiului și a condus de nenumărate ori pelerinaje la Roma.

Revirimentul vieții spirituale din eparhie a fost făcut de episcop prin dezvoltarea și promovarea cultului Euharistic și a devoțiunilor către Sfânta Fecioară

Seminarul din Oradea

ră Maria. Alte devoțiuni și asociații religioase care au primit binecuvântarea arhierescă au fost: Sf. Anton de Padova, Sf. Tereza de Lizieux, Ordinul Terțiar Franciscan, Octava de rugăciuni pentru unirea Bisericilor (18-25 ianuarie), rugăciunile pentru pace, procesiunile euharistice, exercițiile spirituale, misiunile populare,

congresele asociațiilor religioase, ș.a.

În anul 1948, când Statul comunist a început persecuția împotriva Bisericii, Episcopul Frențiu, deși bolnav, a continuat să-și susțină preoții și credincioșii. În pastorală de la Paști, a evocat exemplul Mântuitorului care s-a dat pe Sine ca jertfă pentru salvarea tuturor. A susținut financiar pe preoții săraci și pe familiile preoților arestați, cerând autorităților eliberarea lor. Pe acești clerici închiși i-a amintit și în Conferința Episcopală de la Oradea din 19 iunie, accentuând faptul că Eparhia de Oradea avea cei mai mulți arestați. Adresându-se protopopilor și informându-i de atacurile Statului Comunist (abolirea Concordatului cu Vaticanul) și ale Bisericii Ortodoxe (apelul de unificare al Mitropolitului ortodox Bălan și al Patriarhului Iustinian), în scrisoarea pastorală din 19 iunie 1948, a evocat și apărut binefacerile Unirii cu Roma, considerând invitația de „unire” a Bisericii Ortodoxe o insultă adusă Bisericii Greco-Catolice. În acest context le-a cerut protopopilor să încurajeze preoții și credincioșii să aibă credință în Dumnezeu și să continue să practice devoțiunile către Sf. Fecioară Maria. În postul Adormirii Maicii Domnului, le-a cerut preoților să țină câte o scurtă predică la rugăciunea Paraclisului și să facă o „cruciată” de rugăciuni în cinstea lui Ieremia Valahul. La 7 iulie 1948 i-a scris Episcopului Suciul de la Blaj sugerându-i ca întreg episcopatul greco-catolic să dea o pastorală comună pentru postul Sfintei Fecioare Maria.

I-a îndemnat pe credincioși să o cinstească pe Sfânta Fecioară prin pelerinaje la mănăstirile greco-catolice de la Nicula, Bixad, Drăgești, Moisei și Prislop. A participat la exercițiile spirituale ale clerului din eparhie ținute la Seminarul din Oradea, unde în ziua de 20 august, i-a încurajat și conștientizat asupra vocației sacerdotale, spunându-le să fie cu luare-aminte la vremurile prin care trec și să nu uite că ei sunt toți apostolii lui Cristos. În luna octombrie, stând de vorbă cu preoții săi în legătură cu simulacrul de unificare de la Cluj, ierarhul le-a spus să reziste la orice încercare, căci nu li se va întâmpla nimic, deoarece credința nu este politică. La Sfânta Liturghie din 10 octombrie 1948, episcopul Frențiu a vorbit credincioșilor despre rolul pe care-l are Sfântul Părinte Papa în conducerea Bisericii, recitând apoi cele opt fericiri, încurajându-și credincioșii în a rămâne fideli unității cu urmașul Sfântului Petru. A fost mâhnit când a aflat de preoții care au semnat „unificarea”, considerându-i pe aceștia „apostați”. În sprijinul comuniunii de credință cu Roma, dar și pentru salvarea preoților care au defecționat, a susținut completarea unei declarații în care se condamnă actul de „sacrilégiu” al preoților greco-catolici care au participat la congresul de „unificare” de la Cluj și apoi depunerea unui jurământ de credință necondiționată față de Sfântul Părinte Papa de la Roma.

(continuare în pag. 13)

(urmare din pag. 12)

Școala Normală din Oradea

Relația cu autoritățile publice și cu partidele politice

După instalarea guvernului comunist din 6 martie 1945, episcopul Frențiu, alături de ceilalți episcopi, s-a preocupat să apere cauza Bisericii. În acest sens, fiind decanul de vârstă al întregului episcopat – calitate în care reprezenta Biserica Greco-Catolică în fața autorităților civile și religioase – s-a pronunțat în nenumărate ori împotriva măsurilor legislative luate de comuniști, care îngrădeau treptat drepturile Bisericii.

Odată cu înțelegerea atacurilor la adresa Bisericii Greco-Catolice, la 23 aprilie 1947, episcopul Frențiu a scris guvernului în chestiunea proiectului de lege pe care Ministerul Cultelor l-a depus în Parlament, pentru pensionarea membrilor clerului, care atingea grav drepturile Bisericii. La 17 iunie 1948, în urma conferinței episcopale, alături de ceilalți episcopi greco-catolici, a semnat trei scrisori de protest în care se cerea autorităților oprirea atacurilor îndreptate împotriva Bisericii Greco-Catolice și sprijinirea ei. La 1 iulie 1948, i-a scris prefectului județului Sălaj, cerându-i să-l elibereze pe preotul Gheorghe Morna, parohul din Valcăul de Jos, arestat de Securitate. Tot împotriva măsurilor legislative s-a pronunțat în 7 august 1948, scriind Ministerului Cultelor pentru a apăra cauza Școlilor Normale confesionale, etatizate de către Statul comunist. Un alt demers, pentru salvarea școlilor confesionale din eparhie, a fost făcut de episcop la 9 august 1948. Astfel, episcopul scria Ministerului Cultelor informându-l că a transformat Școala Normală de băieți din Oradea în școală de cântăreți, Liceul teoretic de băieți „Samuil Vulcan” din Beiuș în seminar special monahal cu internat și Liceul de fete din Beiuș în seminar special monahal pentru fete, cerând cu această ocazie aprobare pentru funcționarea acestora și revenirea asupra statificărilor, iar bunurile mobile și imobile să fie trecute de drept în nou înființatele școli. Conștient de tacticile perfide ale guvernului comunist, la 21 august 1948, episcopul a scris Ministerului Cultelor, informându-l de conferința din 26 august a întregului episcopat greco-catolic, rugându-l să nu ia nicio hotărâre care leza dreptul la libertate al Bisericii. Alături de ceilalți episcopi

greco-catolici, în conferința episcopală de la Oradea din 26 august 1948, Valeriu Traian Frențiu a înaintat un memoriu guvernului român, în care cerea respectarea drepturilor Bisericii Greco-Catolice, menționându-se în mod ferm dezacordul față de decretele 175 și 176 din 2 august 1948 privind statificarea școlilor confesionale. În cadrul acestei conferințe episcopale, episcopii Frențiu și Bălan au fost însărcinați cu redactarea unui ante-proiect de statut pentru viitorul Statut Catolic, cerut de noua Lege a Cultelor.

Martiriul Episcopului (1948-1953)

Măsurile polițienești ale statului comunist, îndreptate în mod cu totul special împotriva ierarhiei bisericești greco-catolice, s-au intensificat în a doua parte a lunii octombrie. Din 10 octombrie 1948, agenții Securității s-au postat la poarta palatului episcopal din Oradea și nu au permis să intre sau să plece cineva din reședință, Episcopul Frențiu fiind în acest fel sechestrat. Cei care voiau să intre erau percheziționați.

În noaptea de 28/29 octombrie 1948, în jurul orei 01.00, Episcopul Frențiu a fost trezit din somn de către șefii Securității din Oradea. I s-a cerut să plece la București, securiștii accentuând că nu este arestat ci „pofțit” la Ministrul Stanciu Stoian. Ierarhul le-a răspuns că va pleca numai după ce va săvârși Sf. Liturghie. Aceștia au așteptat până când ierarhul s-a pregătit și a oficiat Sf. Liturghie. O telegramă adresată Securității din București în data de 29 octombrie, de către Securitatea din Oradea, specifică modul în care s-a procedat la reținerea episcopului Frențiu:

„Telegramă/ Dir. Gla a Sec. Poporului/Dlui subinspector general Nicolschy București/DRSP Oradea nr. 2271 stat 230 Cuv 29/10/1948 orele 12/40

La ordinul dvs. telegrafic nr. 5/56128 din 28 oct a.c. raportăm că operațiunea ordonată a fost executată în perfectă ordine și cu cea mai mare discrețiune. Episcopul Frențiu din Oradea împreună cu preotul Chiș Alexandru din Cordău azi diminețta la orele trei au fost trimiși [la] dvs. sub pază sigură. Retținerea episcopului a fost efectuată cu tact și discreție, până în prezent nimeni în afara personalului episcopiei care nu a luat contact cu restul orașului nimeni nu știe că a fost ridicat [...]”.

A fost dus la București cu un jeep mic, având o călătorie grea și fără întreruperi, ajungând la destinație în seara zilei de 30 octombrie. După ce a fost ținut în beciurile Ministerului de Interne împreună cu ceilalți patru episcopi greco-catolici, a fost dus la Ministrul Stoian, care le-a comunicat că au fost ridicați pentru „a nu polariza în jurul lor pe antidemocrați”. Însă, scopul adevărat al reținerii și apoi al detenției lor era înfrângerea lor morală și trecerea la ortodoxism.

Într-un alt raport informativ din 5 noiembrie

(continuare în pag. 14)

(urmare din pag. 13)

1948, Securitatea din Oradea comunica faptul că preoții și credincioșii aflaseră despre reținerea Episcopului:

„Greco-catolicii au fost foarte surprinși văzând că nici rangul, nici vârsta lui Frențiu nu l-au ferit de reținere, reținerea susnumiților intimând pe greco-catolic[i:] aceștia cred că măsura se explică din participarea la o conferință a episcopilor greco-catolici din București, nota Nunțiatului și răspunsul Guvernului Român. Se mai spune deasemeni [sic!] că reținerea a fost necesară pentru a se putea proceda în liniște la naționalizarea averilor episcopale”.

Duminica, 31 octombrie 1948, toți episcopii sunt băgați într-o mașină mare și duși sub pază militarizată la Dragoslavele, fosta vilă patriarhală a lui Miron Cristea. Datorită faptului că era suferind, Episcopul Frențiu primește o cameră micuță la etaj. În ciuda faptului că era reținut, a celebrat Sf. Liturghie zilnic alături de ceilalți episcopi într-o cameră. Aici starea lui de sănătate s-a înrăutățit și în seara zilei de 15 noiembrie a fost dus la spitalul din Rucăr-Bran, fiind tot timpul sub pază militarizată. Se reîntoarce la Dragoslavele cu starea sănătății îmbunătățită în data de 5 ianuarie 1949. În nota informativă dată la 25 ianuarie 1949 de către informatorul „Vespasian” se menționa faptul că Episcopul Frențiu este reținut alături de ceilalți episcopi, la mănăstirea Dragoslavele:

„Notă informativă din 25 ianuarie 1949,

În drumul făcut la București, am putut afla următoarele: Foștii [sic!] episcopi gr.cat. se află internați în localitatea Dragoslave[le], județul Muscel, în reședința de vară a fostului patriarh Dr. Miron Cristea. Toți o duc bine [sic!], afară de episcopul Orăzii Frențiu, care a fost bolnav, și a fost internat în Spitalul din Rucăr. Refăcându-se în ziua de 5 ianuarie 1949 [sic!], a fost dus și el la ceilalți episcopi. Episcopii sunt singuri și sunt îndeaproape supravegheați de organele de siguranță, având și pază militarizată.”

În 26 februarie 1949, după 4 luni de reținere și pentru că oficialii Patriarhiei nu obținuseră trecerea lor la ortodoxism, episcopii au fost transferați la mănăstirea ortodoxă Căldărușani. Aici Episcopul Frențiu s-a întâlnit cu alți preoți reținuți din eparhia de Oradea (Coriolan Tămăian și Alexandru Rațiu). Condițiile de trai s-au înrăutățit și în ciuda acestui fapt, ierarul orădean și-a încurajat confrății și preoții spunându-le: „Pentru aceea suntem aici ca să suferim!”. În speranța că va fi eliberat, obișnuia să spună va celebra liturghia arhierescă la Pașterele anului 1949-1950 în Catedrala din Oradea. I-a încurajat pe preoții căsătoriți care cereau episcopilor să fie lăsați să plece la familiile lor spunându-le să rămână statornici în credință:

„Nu este nevoie să strângem mâna cu diavolul a doua oară. De data aceasta [...] ne va smulge brațul din umăr”.

Cât timp a fost în lagărul de la Căldărușani, Va-

leriu Traian Frențiu a fost îngrijit de Pr. Coriolan Tămăian. Sfânta Liturghie a celebrat-o împreună cu ceilalți episcopi într-o capelă micuță, dărăpănată. Aici și-a exercitat și ministerul episcopal, sfințindu-i în cel mai mare secret de episcopi pe preoții Tit Liviu Chinezu și Ioan Chertes. Preotul Alexandru Rațiu descria exemplaritatea ierarhului în perioada de detenție:

„Evlavia lui, reculegerea la Sf. Liturghie și răbdarea au fost edificatoare pentru toți. Nu l-am văzut trist, dezolat sau disperat niciodată. Pe fața lui senină domnea calmul omului de rugăciune, a arhierelui optimist în destinul său și al Bisericii”.

În ziua de 24 mai 1950 a urmat transferarea episcopilor și preoților spre ultima destinație din perioplul prigoanei comuniste: închisoarea de la Sighetul Marmăției. Episcopul Frențiu a făcut parte din primul lot alături de ceilalți episcopi, iar preoții din eparhia de Oradea (Tămăian și Rațiu) făcând parte din grupul al doilea. Pe drumul dintre Căldărușani și Sighet, Episcopul Frențiu nu a mâncat nimic, așteptând sosirea la destinație pentru a putea oficia Sf. Liturghie și a primi Sf. Împărtășanie. Nu avea de unde să știe că aici avea să facă ultima cuminecare, în dimineața zilei de 26 mai,

(continuare în pag. 15)

Fotografia Episcopului Valeriu Traian Frențiu de la dosarul său de securitate

(urmare din pag. 14)

pentru că nu li s-a mai permis să celebreze Sf. Liturghie. În dimineața aceleiași zile a predat toate obiectele personale și hainele și a fost îmbrăcat în zeghe. Este repartizat împreună cu confrății episcopi Iuliu Hossu, Ioan Bălan și Alexandru Rusu în celula 48 de la etajul I al închisorii. Regimul foarte dur al închisorii nu le-a permis să celebreze Sf. Liturghie și nici să citească. Alimentația foarte slabă i-a slăbit pe toții, astfel că Episcopul Frențiu spunea că erau „slabi cum erau caii care se dădeau de hrană peștilor la Stâna de Vale”. În această „alimentație de înfometare” cum i-a spus odată Episcopul Frențiu șefului închisorii, ierarhul orădean a primit totuși aprobare de a mânca altă ciorbă, decât cea de fasole pe care n-o putea mânca, primind ciorbă în care pluteau legume „numai de mărturie”. Deseori gardienii uitau să-i aducă ciorba bătrânului episcop, acesta rămânând fără mâncare de 18 ori. În ciuda regimului de înfometare, spiritul de sacrificiu al ierarhului Frențiu a fost prezent, dăruind din porția sa de mâncare și suportând cu demnitate bațjocura la care a fost supus de gardieni:

„[...] dânsul era suferind; suporta toate neajunsurile, toate greutățile cu eroică răbdare, nicicând nu s-a auzit un cuvânt de tânguire [...]”.

„Ca cel mai bătrân și Seniorul nostru, locotenent de Mitropolit, firește el mergea întâi cu gamela la ciubăr; de atâtea ori a fost bruscat și acolo de milițian; uitat de sine îi zicea: «La mâncare vii dar la muncă ...» deși tot ce se cerea făcea la vârsta de 78 de ani, pus să plivească iarba în curtea temniții, să măture, deși era suferind; se sforța să facă tot ce putea pentru a scăpa de gura celor fără de omenie; altă dată la primirea mâncării îl întreabă milițianul: «Pentru ce nu-ți tai barba, că te umplu păduchii», bațjocură mincinoasă; «Am purtat-o cu cinste 50 de ani și o voi purta înainte tot așa»”.

Tot în spiritul de jertfă se încadra și munca „voluntară” a episcopului, ajutând în echipa de tăiat lemne, deși mâinile îi erau vinete din cauza frigului. Boala de inimă a început să se manifeste mai intens din anul 1951, deseori noaptea șezând pe marginea patului ore întregi când se simțea rău.

În 13 februarie 1952, episcopii au fost mutați în celula 44 unde, ulterior, au fost aduși și episcopii auxiliari Tit Liviu Chinezu, Ioan Chertes și canonicul Tămăian. După un scurt timp a fost adus și episcopul Ioan Suci, celula 44 devenind simbolic „reședința” întregului episcopat al Bisericii Greco-Catolice.

În ultimele sale luni din viață, Episcopul Frențiu nu a mai putut coborî singur în curte, fiind ajutat de canonicul Tămăian. Apoi datorită faptului că i se umflau picioarele și mâinile, nu a mai ieșit din celulă, fiind asistat zilnic de canonicul Tămăian, care îl ajuta să se spele și să se îmbrace. Simțind apropierea sfârșitului, în luna iunie a anului 1952 i-a spus episcopului Iuliu Hossu că dacă nu se eliberează până la sfârșitul lunii

Fotografia Episcopului Valeriu Traian Frențiu de la dosarul său de securitate

„pe mine aici mă veți lăsa”. La începutul lunii iulie, umflătura s-a ridicat până la brâu. Ultima spovadă a cerut să fie făcută într-o zi de vineri.

Momentul trecerii sale în veșnicie a venit în ziua de 11 iulie 1952, în jurul orei 6.00 seara, în mijlocul confrăților episcopi care se aflau în rugăciune pentru sufletul său. Canonicul Tămăian a anunțat la gardieni decesul, trupul neînsuflețit fiind transportat într-o pătură, de către colegii de celulă, într-o celulă de la parterul închisorii, unde în 12 iulie, noaptea, în jurul orei 11-12 a fost dus și îngropat în afara Sighetului, pe malul Tisei în locul numit „cimitirul rutenilor”, fără niciun semn la mormânt. Episcopul Iuliu Hossu nota despre decesul Episcopului Frențiu următoarele:

„Te-a iubit Domnul dumnezeiește, scumpul nostru frate Valeriu, când în iubirea Sa nemărginită a hotărât să te cheme la El. [...] Aici în fața noastră sufletească, a venit Domnul tău și al nostru să-ți facă fericitatea invitație să te ia cu Sine și să te introducă întru bucuria Împărăției sale.”

Sursa:

Silviu Sana, Tiberiu Ciorba, Episcopul Valeriu Traian Frențiu. Scrisori pastorale, circulare și discursuri oficiale (1913-1948), Oradea, Ed. Univ. Oradea, 2015.

COMUNICAT DE PRESĂ

privind implicarea politică a Părintelui Cristian Terheș

În urma liberei alegeri a părintelui Cristian Terheș de a se implica în politică, Episcopia Română Unită cu Roma, Greco-Catolică de Oradea face următoarele precizări:

- conform Dreptului Canonic al Bisericilor Orientale, clericii „nu vor lua parte activă în partidele politice”, drept urmare, Episcopia a decis ca părintele Cristian Terheș să fie eliberat de exercițiul funcțiilor sacerdotale.
- Episcopia Română Unită cu Roma, Greco-Catolică de Oradea se delimitează de orice afirmație cu caracter politic atât a părintelui Cristian, cât și a oricui altcuiva.
- Opțiunea politică a părintelui nu reprezintă poziția oficială a Episcopiei noastre, ea fiind rezultatul manifestării libertății personale a părintelui.

Fidelă Evangheliei iubirii lui Cristos pentru toți oamenii, Biserica Greco-Catolică din România promovează în mod permanent pacea, dialogul și buna înțelegere între oameni de credințe și opinii diferite.

Oradea, 26 martie 2019

Exercițiile spirituale ale Reuniunii Mariane din Eparhia de Oradea

În întâmpinarea Sfințelor Sărbători ale Invierii Domnului, Exercițiile spirituale ale Reuniunii Mariane ne-au reunit și în acest an, pe marianiști, atât pentru înaintarea noastră personală în credință, cât și a tuturor membrilor din Eparhie.

Tema-cadru fixată de pr. Traian Dobrată, spiritualul Reuniunii, a fost „Faceți tot ce vă va spune” (In. 2,5), părinții-predicatori fiind pr. Iulian Robu, de la Sanctuarul Marian Adormirea Maicii Domnului din Oradea, și pr. Traian Dobrată. Programul celor două zile a îmbinat armonios rugăciunea cu meditația.

Ca în fiecare an, Exercițiile spirituale au avut loc la Seminarul Teologic Greco-Catolic, prin bunăvoința pr. rector Anton Cioba și a pr. Eduard Roman, cărora le suntem recunoscători și le mulțumim. Mulțumim Părintelui rector și pentru îmbogățirea programului nostru, datorită invitației de a participa la cateheza Să descoperim Liturgia în Biblie.

Rugăciunea de început: Înțelepciunea a deschis zilele de reculegere: „...Și trimite-mi mie Spiritul cunoștinței și al înțelegerii, Spiritul înțelepciunii și al priceperii, Spiritul sfatului și al tăriei, Spiritul temerii de Dumnezeu ca să fie cu mine întru ostenele mele...”, ne-am rugat cu toată încrederea.

În prima meditație, pr. Iulian Robu, vorbind despre misionarismul Reuniunii Mariane, a ținut să accentueze că a fi misionar înseamnă a fi în primul rând ucenic. Pentru marianiști a fi ucenic sau discipol înseamnă a învăța la școala Mariei, iar ucenicia Sfintei Fecioare a fost credința, ea fiind totodată prima ucenică a Fiului.

Cea plină de har, prin măreția și demnitatea de a fi Mamă a lui Dumnezeu, a făcut ca, de-a lungul veacurilor, în rugăciuni, Biserica să o numească Mamă și Doamnă. Mamă milostivă, ne ajută în ne-cazuri, învățătoare, ne îndrumă în momentele de îndoială și ne readuce pe drumul cel drept când sun-

tem dezorientați, descoperindu-ne virtuțile Ei, model pentru oameni, model pentru marianiști.

Reuniunea Mariană are datoria de a duce în societate aceste adevăruri, ca, prin Mamă, lumea de azi să regăsească pe Cristos și creștinismul.

Mamă și învățătoare a Bisericii încă de la începuturi, de când Biserica se naștea, legătura dintre Fecioara Maria și Biserică este esențială; Biserica este învățătoarea credinței, iar Maria, plină de iubire, „o poartă spre Cristos”.

Exercițiile spirituale din acest an au avut și darul de a trezi în inimile marianiștilor dorința de schimbare, de desăvârșire a trăirii vieții creștine și Liturgia Înaintea Sfinților, la care s-a participat cu întreg Seminarul, Rugăciunea de consfințire la Inima Neprihănită a Sfintei Fecioare și Acatistul Sfintei Fecioare de la Fatima, care a încheiat cele două zile de Exerciții spirituale.

Reuniunea Mariană din Eparhia noastră a trăit aceste zile și cu o bucurie la care s-a ajuns în timp: bucuria de a fi împreună, preoți și marianiști, a fi împreună în rugăciune și datorii, dar și în prietenie, o legătură sufletească care ne unește. Nu putem să nu amintim pe pr. Valer Părău cu Reuniunea Mariană de la Zalău, pe pr. Zima Zorel cu Reuniunea Mariană de la Beiuș și Reuniunile Mariane de la Sântandrei și Marghita.

Iar bucuria cea mare a Bisericii noastre: venirea Sfântului Părinte Francisc în România și prezența Sanctității Sale la Blaj, pentru beatificarea Sfinților noștri Episcopi Martiri, am simțit-o în fiecare clipă... Chemăm Reuniunile Mariane din Eparhie ca „să mergem” împreună la Blaj, să-l însoțim pe Preasfințitul nostru Virgil, să fim la Roma Mică, în ceasul sfânt, când Episcopii noștri Martiri vor fi ridicăți la cinstea Altarelor.

Otilia BĂLAȘ

PSS Virgil la Sanctuarul Eparhial „Maica Domnului”, a II-a duminică din Postul Mare

Evangelhia de astăzi vorbește despre un slăbănog. Dar, pe acest slăbănog l-au purtat la Isus patru persoane, despre care aproape nimeni nu vorbește nimic, niciodată. Aceste patru persoane sunt rugăciunile, dragilor, pe care le facem pentru noi sau unii pentru alții: a spus PSS Virgil Bercea, la Sfânta Liturghie a Sf. Vasile cel Mare celebrată pe 24 martie a.c., la Sanctuarul Eparhial „Maica Domnului” din Oradea, în a II-a Duminică a Postului Mare. Păstorul Eparhiei de Oradea a mulțumit încă o dată tuturor credincioșilor pentru devoțiunea continuă cu care l-au însoțit în ultima perioadă, asigurându-i de reciproca sa apropiere sufletească:

«Înainte de toate doresc să vă mulțumesc pentru toate rugăciunile pe care le-ați înălțat Domnului în această perioadă în care eu am lipsit. Știți motivele. (...) Să știți că, de fapt, aceste rugăciuni ne poartă mereu și ne reîntorc la Isus Cristos. Mai ales în momentele în care ne aflăm precum slăbănogul: atunci când ai impresia că nimic nu te poate ajuta cel mai mare ajutor vine din partea rugăciunii. Nimic altceva nu poate ajuta mai mult, decât rugăciunea îndreptată către Domnul. Apoi, desigur, El este Cel care lucrează prin persoanele din jurul nostru. Încă o dată, eu vă mulțumesc - a încheiat PSS Virgil - să știți că vă iubesc foarte mult și v-am purtat în rugăciune în fiecare zi a acestor lungi luni de încercare. Lăudat să fie Isus!».

Pr. Iulian Robu, OFMConv, paroh al parohiei ”Adormirea Maici Domnului” și rectorul Sanctuarului „Maica Domnului”, a împărtășit bucuria întregii comunități de a-l avea în mijlocul ei pe PSS Virgil, în ajunul mării sărbători a Bunei Vestiri din acest an.

„Îi mulțumim lui Dumnezeu că suntem din nou la săvârșirea Sfintei Liturghii, dar într-un chip cu totul deosebit îi închinăm Sfintei Fecioare Maria rugăciunile noastre pentru episcopul nostru. Rugăciunea către Sfânta Fecioară împlinește în viața noastră miracole”, a spus părintele, continuându-și apoi cuvântul de învățătură asupra Evangheliei duminicale, care ne prezintă „două categorii de oameni: cei cu credință deplină, tăgăduitori, care se bucură de miracolul săvârșit de Isus slăbănogului și ceilalți, care pun la îndoială puterea Fiului lui Dumnezeu de a iertare păcatele, un punct central al tuturor Evangheliilor”.

Isus se bucură de credința celor patru care-l însoțesc, iar înainte de orice minune, Isus îi iartă aceștia păcatele, căci dacă păcatele-i sunt iertate în viața paralicului apare vindecarea și sănătatea deplină. Învățăm în această frumoasă duminică faptul că Isus, înainte de a săvârși orice lucru, se uită la credința omului și îi iartă păcatele. (...) Dumnezeu, din mila Lui cea mare și nemărginită ne vorbește pe parcursul întregii Scripturi despre iertarea păcatelor. Doar că noi, oame-

nii, uităm de aceasta. Și nu avem puterea să-i cerem iertare, să conștientizăm, fiind asemeni lui Adam, căruia în urma căderii în păcat îi mai lipsește un singur lucru: să își ceară iertare. Și nu o face”.

Aflându-ne în perioada Postului Mare din acest an, a continuat pr. Iulian Robu, să ne amintim zi de zi că „Isus Cristos a murit pe Cruce și și-a vărsat sângele Său pentru noi, tocmai pentru a ne ierta păcatele”.

Cei patru din Evangelhia duminici, care l-au dus pe slăbănog la Isus au avut un obstacol în viața lor: mulțimea, care nu le permitea să ajungă în fața Mântuitorului. Dar, cu o credință și mai mare ei nu renunță. Apropiindu-ne și noi, în ciuda oricărui obstacol de Taina Spovedaniei, vom ieși de acolo de fiecare dată săltând în suflet de bucurie că Dumnezeu ne-a iertat păcatele, asigură preotul paroh, invitându-ne să purtăm cu noi în această a treia săptămână a Postului Mare trei gânduri esențiale:

„Asemeni mulțimii doritoare de a-L asculta pe Isus, să avem în inimile noastre această dorință de a trăi în permanență în prezența lui Dumnezeu și cu Dumnezeu. În al doilea rând, asemeni celor patru care-l duc pe slăbănog la Isus, să-i ducem pe semenii noștri înaintea Domnului, ca să primească iertarea păcatelor și vindecarea. Nu în ultimul rând, așa cum ne ocupăm de sănătatea trupului, ne preocupăm de toate cele necesare frumuseții lui, să nutrim și inima noastră pentru sănătatea sufletului nostru. Așa să ne ajute Bunul Dumnezeu și Sfânta Fecioară Maria!”.

Biroul de presă

Exercițiile spirituale pentru preoți și soțiile lor

„Credința face diferența în viața de preoți și de soți”: în centrul exercițiilor spirituale propuse de Vicariatul pentru Preoți al Episcopiei Greco-Catolice de Oradea, cu binecuvântarea Preasfințitului Virgil Bercea, preoților din Eparhia de Oradea împreună cu soțiile lor. Exercițiile, desfășurate în perioada 8-10 aprilie 2019, la Hotel „Perla” în Băile „1 Mai”, au fost ținute de cunoscutul predicator italian don Renzo Bonetti, expert în Pastorația Familiei la nivel internațional. Programul a cuprins patru meditații, discuții libere și în cuplu, momente comunitare și participarea la Sfânta Liturghie, celebrată zilnic în parohia greco-catolică din Băile „1 Mai”. Alături de preoții participanți împreună cu soțiile lor, au luat parte la întreaga desfășurare, pr. Mihai Vătmănelu, Vicar General, și pr. Antoniu Chifor, Vicar cu Preoții în Eparhia de Oradea.

„Cred în sacramentul Familiei așa cum cred în sacramentul Preoției”, a subliniat încă de la început predicatorul celor trei zile de spiritualitate cu un bogat conținut teologic, pastoral și uman, în care cuplurile de soți participante au parcurs un intens itinerariu de redescoperire și aprofundare creștină a misiunii la care au fost chemați: ca fii ai lui Dumnezeu, întâi de toate, ca preoți, preotese, soți și soții. Aceasta pentru că „nu e posibil să creadă în sacramentul Preoției dacă nu cred în cel al Căsătoriei, prin care au fost consacrați împreună. Soții sunt chemați să îl imite pe Cristos Învățător, Păstor, Ghid, căruia i se adaugă prin misiunea de preoți o dimensiune spirituală fundamentală: Isus, Preot prin excelență”.

În fiecare persoană există «părțile de infinit», care fac ca iubirea să fie singura realitate care nu poate fi măsurată, singura „măsură a iubirii fiind să iubești fără măsură” (Sf. Augustin). Ea este „calitatea bucuriei întâlnirii cu ființa iubită pentru care sunt dispus să sacrific totul” - spune don Renzo - iar forța ei depășește cel mai puternic instinct al ființei umane, cel de supraviețuire. Iubirea nu se măsoară în timp, intensitatea ei depășind, din contră, orice percepție a acestui element; este superioară totodată spațiului, locului

unde se află persoanele care iubesc, condiției sociale. În genotipul ființei există, de la creația ei, acel „pentru totdeauna” simțit spre exemplu, în mod automat de orice îndrăgostit, dar nu numai... căci „credința creștină înseamnă să descoperim că avem darul unei Persoane concrete în care să ne încredem până la capăt”. Acestea sunt «particule de Infinit» sau Divin, pe care le regăsim în noi, ființele umane create după Chipul și asemănarea Lui Dumnezeu.

De aceea, misterul Căsătoriei, continuă don Renzo, nu poate fi înțeles decât în Lumina lui Cristos, cum subliniază și Papa Francisc în Exortarea apostolică *Amoris laetitia*, invitând familiile să aibă „privirea ațintită spre Isus: aceasta este misiunea familiei. El împlinește Infinitul din noi!”.

Creștinii celebrează ritul căsătoriei prin cei doi soți care devin Sacrament al căsătoriei. Relația lor unitivă fac din căsătorie dar de consacrare, ei primind darul Spiritului Sfânt. De aceea, soții nu pot crește spiritual împreună dacă nu vor crește spiritualitatea dimensiunii lor unitive. „Spiritualitatea soților este nouă ca formă și conținut, acesta din urmă fiind de fapt viața de zi cu zi. Astfel, a mai spus don Renzo, practic „prima Liturghie a soților este însăși viața cuplului. «Sfințenia voastră să se vadă în sfințenia vieții voastre de cuplu», pentru că Isus este Cel care a trăit întâi de toate căsătoria deplină: pe El sunt chemați să îl imite soții, fiind model de comuniune între ei”.

Alături de elementele de infinit care fac trimitere la imaginea Lui Dumnezeu în fiecare dintre soți, participanții la exercițiile spirituale au putut înțelege cum „Căsătoria este o formă de slujire a lui Cristos, fiind totodată prima modalitate prin care s-a manifestat Dumnezeu, care a folosit limbajul conjugal și familial pentru a Se comunica în istoria omenirii”. Un exemplu concret în acest sens fiind succesiunea generațiilor narate în Vechiul Testament și genealogia lui Isus.

Cristos nu a inventat sacramentul Căsătoriei subliniază predicatorul vorbind de specificitatea spiritualității cuplurilor, care izvorăște din identitatea sacerdotală ci a trăit Căsătoria, ca formă predilectă de slujire, de iubire adevărată, «până la sfârșit», de uniune cu Biserica. El a fost primul care a trăit indisolubilitatea acesteia: „Isus îl unește pe fiecare botezat Familiei ecleziale, fiind parte din Trupul Său. Dăruirea lui Cristos este concretă, nu teoretică și se bazează pe: a vedea și a asculta. Isus este Mire al Bisericii, îi dăruiește Lumina și iubire. Dar, mai presus de toate, Isus se manifestă ca prezență vie, prin Cuvânt, dăruindu-și trupul Său pentru omenire, prin Euharistie”. Astfel, fiecare soț și soție reprezintă uniunea dintre Cristos și Biserică, Căsătoria fiind ea însăși un act liturgic cotidian, prin care se preamărește Isus.

„Euharistia. Să descoperim Liturghia în Biblie”

La mănăstirea Surorilor Congregației „Preasfintei Inimi a lui Isus” din Zalău s-a încheiat zilele trecute programul catehetic Euharistia. Să descoperim Liturghia în Biblie coordonat de Radu și Oana Căpan, din cadrul departamentului pentru Cateheză și Învățământ Religios al Eparhiei de Cluj-Gherla. Potrivit organizatorilor, după formarea grupului de participanți, începând cu 14 ianuarie a.c., timp de 10 săptămâni, cu o singură întrerupere, la mănăstirea greco-catolică s-a desfășurat un program catehetic care a fost prezentat de cunoscutul biblist american dr. Brant Pitre, din a căror numeroase publicații au apărut trei cărți traduse în limba română la Editura Humanitas. Fiecare sesiune a durat aproximativ o oră și jumătate, oferind participanților o experiență extraordinară.

Despre participarea la acest program catehetic, sr. Cornelia Mureșan, din Congregația Surorilor „Preasfintei Inimi a lui Isus” din Zalău mărturisește:

«Cu multă pricepere, de-a lungul sesiunilor acestui program dr. Pitre ne-a purtat prin Sfânta Scriptură, arătându-ne de la cartea Genezei și până la cartea Apocalipsei prefigurări ale acestui Sacrament și învățături despre el.

Ne-a făcut să ne îndrăgostim mai mult de Euharistie și de Cuvântul lui Dumnezeu și să descoperim cu stupoare infinita dragoste a lui Dumnezeu față de noi care la fiecare Liturghie ne dă posibilitatea să avem o pregustare a veșnicului ospăț de nuntă al Mielului.

Descoperirile au fost numeroase la fiecare întâlnire, de aceea pe tot parcursul celor zece întâlniri am

simțit crescând dorința de a face cunoscută și altora această sursă de întărire a credinței noastre și sper să putem avea la Zalău cât mai curând și un alt program dintre cele prezentate pe site, accesibil aici».

Pentru Cristina Parau, această experiență a fost:

«În primul rînd o mare surpriză în descoperirea și înțelegerea Bibliei. Acum văd Biblia ca pe o comoară fără limite, o sursă nesfârșită de hrană spirituală pe care îmi doresc foarte mult să o pot accesa zilnic dar din păcate nu reusesc, 'nu am timp'. Sentiment de preaplin după cele aproape 2 ore petrecute împreună (1 h și 30 m). Sentiment de tristețe la gândul că aceste întâlniri se vor termina. Bucurie și admirație pentru cunoașterea unor adevărați apostoli (din rîndul laicilor). Multumesc din suflet Bunului Dumnezeu pentru aceste întâlniri și pentru toți oamenii 'frumoși' care le-au făcut posibile».

(urmare din pag. 18)

Acest mod de a trăi viața de cuplu nu exclude neînțelegerea, singurătatea sau trădarea. Însă, acestea au fost trăite întâi de toate de Cristos: de la incapacitatea oamenilor de a-L înțelege în misiunea Sa, la trădarea discipolilor, culminând cu singurătatea de pe Cruce. Însă, tot El a Înviat. Astfel toate persoanele botezate, atunci când se căsătoresc „trăiesc Paștile vieții lor: darul de sine. Viața de cuplu este un mod de a te dăruia, de a-ți da viața, renunțând la tine însuși/însăși”. De aceea, orice suferință a soților trăită departe de Cruce blochează iubirea acestora în a deveni trinitari:

„Pentru noi este aproape imposibil să intrăm în suferința Lui, dar prin ea, El ne-a arătat că în fiecare cuplu este tipărit dinamismul trinitar, căci Spiritul Sfânt îl face pe bărbat și pe femeie să iubească asemenea lui Cristos, ca fii ai lui Dumnezeu. Dumnezeu imprimă în ei propriile Sale însușiri și caracterul de neșters al Iubirii Sale. De aceea, soții sunt creați să iubească așa cum iubește Cristos, purtând în ei semnele Sale. Ei au puterea de a-L iubi în neînțelegerea Sa”. De asemenea, legat de trădare, aceasta nu trebuie asociată în mod inerent sensului comun al acestui termen, căci adevărata trădare

între soți este „să nu oferi iubirea în fiecare zi, în orice circumstanță”. În acest sens, încheie don Renzo, invitația adresată soților astăzi este să continue să iubească dincolo de orice așteptare. Să iubească pentru a iubi, nu pentru calitatea răspunsului: „a oferi iubirea revărsată de Spiritul Sfânt prin Taina Căsătoriei este alianța de nedescris dintre Cristos și Biserică” (Papa Francisc).

Pentru a evangheliza cu adevărat, Biserica are nevoie să arate lumii de astăzi frumusețea bărbatului și a femeii, a familiei!

Don Renzo Bonetti a fost membru al Comitetului științific al Fundației „Centrul Internațional Familia din Nazaret” din Vatican și pentru o lungă perioadă de timp director al Biroului Național pentru Pastorația Familiei în cadrul Conferinței Episcopale Italiene; este autorul multor cărți dedicate familiei creștine, traduse în limba română de pr. Mihai Tegzeș, responsabil al Departamentului pentru Pastorația Familiei și Adulților din cadrul EGCO, publicate la Editura Surorilor Lauretane (Baia Mare), fiind totodată cel care a făcut posibilă desfășurarea unor astfel de exerciții spirituale adresate familiilor laice și de preoți în Eparhia de Oradea.

Mihaela CABA

Direcționați 3,5%, în prezent, pentru viitor!

Stimate domnule/Stimată doamnă,

Vă mulțumesc pentru susținerea pe care ați acordat-o, anul trecut, Asociației Caritas Eparhial Oradea, în vederea construirii Centrului de Zi pentru copii de la Ioaniș.

Construcția este terminată, inaugurată și folosită de peste 50 de copii. Pentru ei centrul reprezintă oportunitatea de a mânca o masă caldă în fiecare zi (pentru mulți fiind unica masă pe zi), de a preveni abandonul școlar și de a fi instruiți pentru a avea un viitor asigurat.

După terminarea programului de la școală, copiii vin la centru unde sunt ajutați în pregătirea temelor. Pentru a avea eficiență în creșterea rezultatelor școlare și în reducerea abandonului școlar al copiilor care frecventează centrul se păstrează legătura permanent cu învățătorii copiilor, în vederea sprijinirii acestora în procesul educațional.

Participarea copiilor la programele de la centru este condiționată de prezența lor la școală, programul diversificat de la Centru stimulându-i pe copii să frecventeze școala. De asemenea, pentru a avea eficiență în procesul educațional, conștientizăm părinții de importanța rolului educației în familie și societate. Totodată, copiii participă la activități educative informale și formale prin care aceștia au ocazia de a adopta anumite atitudini, de a exterioriza anumite comportamente, construindu-și astfel profilul psiho-social.

Prin activitățile de creație descoperim talente și le cultivăm, ținându-se cont de preferințele și particularitățile fiecărui copil. Astfel, desfășurăm activități de lucru manual și abilități practice în cadrul cărora copiii confecționează felicitări, realizează desene, picturi, colaje și diverse obiecte. De asemenea, le cultivăm talentul muzical și artistic prin diverse activități muzicale

(jocuri cu cântec și mișcare, serbări organizate la diferite evenimente).

Pentru cei care nu mă cunosc, sunt Lidia. Am fost beneficiară a acestui centru timp de 8 ani de zile, pe urmă am devenit voluntara acestui centru. Aici am cunoscut oameni care m-au încurajat și motivat să aleg o carieră în domeniul educațional, implicându-mă direct în activitățile de la centru. Din dorința de a ajuta acești copii, am realizat că iubesc copiii și că aceasta este calea pe care trebuie să merg, calea de a deveni dascăl. În prezent sunt studentă la Facultatea de Științe Socio Umane, specializarea Pedagogia învățământului primar și preșcolar, din cadrul Universității din Oradea. Am avut și perioade dificile, mi-a fost greu, dar nu am renunțat, deoarece am crezut cu adevărat în șansele mele. Mi-aș dori ca și voi, dragi copii, să înțelegeți cât de importantă este educația, în viață, să munciți, să luptați și să credeți cu adevărat în șansele voastre. **Lidia Bogdan.**

Toate aceste sunt puse în pericol de a nu mai fi dacă nu vom reuși să susținem cheltuieli legate de funcționarea centrului.

Susținerea pentru funcționarea centrului, prin direcționarea a 3.5% din impozitul pe venit nu vă costă nimic, sunt bani pe care oricum Statul i-a luat deja în anul precedent și fiecare poate decide ce proiect poate să beneficieze de această sumă.

Cu cât ne implicăm, fiecare dintre noi, mai mult în această campanie, cu atât visul acestor copii de a putea merge în continuarea la școală se va realiza mai repede.

Pr. Olimpiu Todorean
Președinte

Atenție!!! Formularul 230 poate fi completat doar de către persoanele fizice care au realizat în anul 2018 venituri din salarii și venituri asimilate acestora, precum și venituri din pensii.

Persoanele fizice care realizează venituri în mod individual sau într-o formă de asociere pot completa Declarația 200.

Formularul 230 trebuie depus la Administrația Financiară, trimis prin poștă sau adus la sediul organizației, str. Mihai Pavel, nr. 3, de luni până vineri, între orele 8.00 – 16.00, caz în care trebuie să semnați și la punctul IV, la împuternicit. În caz contrar nu vom putea depune noi formularul dumneavoastră.

Termen limită de depunere, la Administrația Financiară: 20 iulie 2019!

CONT SPECIAL PENTRU RECONSTRUIREA PALATULUI

EPISCOPIA ROMÂNĂ UNITĂ CU ROMA GRECO-CATOLICĂ DE ORADEA

IBAN: RON – RO31BTRLRONCRT0463151401

EURO - RO78BTRLEURCRT0463151401 / USD - RO82BTRLUSDCRT0463151401

CHF - RO57BTRLCHF CRT0463151401 / GBP - RO36BTRLGBPCRT0463151401

HUF - RO91BTRLHUF CRT0463151401